

Костадин Карамитрев
председател на СТДБ

ГОЛЕМИЯТ ТРАКИЕЦ

За Коста Андреев

Беше далечната 1945 г. Само месеци бяха изминали, от- както родът Карамитреви за трети път насилствено бе прогонен от Беломорска Тракия. През 1944 г. десетки хиляди тракийци отново поеха бежанската съдба, оставяйки на гърците богатството си овце, кози, гори, земеделска земя, къщи и какво ли не друго. За много милиони долари. Бях свидетел на това прогонване и сам пострада участник. Чист бежанец! Защото от 1941 до 1944 г. семейството ни живееше в Дедеагач. И баща ми остави огромно имущество. Със съдружника си Иван Карасанов успя през Родопите да докара в с. Долни Главанак, сега в община Маджарово, около 250-300 овце. И нищо повече!

Именно това обстоятелство през лятото на 1945 г., по време на ученическата ваканция, ме доведе в с. Долни Главанак, където баща ми се грижеше за овцете от Беломорска Тракия. Казано по-точно, беше им овчар.

В съседното село Малко Брягово живееха родът на майка ми, Тодор Чакалов. Естествено бе да му гостуваме. И така през лятото на 1945 г. за първи път бях в това закътано планинско село. И за първи път видях Коста Андреев. Защото къщата на Чакалови бе в съседство с къщата на Дрянкови (това е фамилията на рода на Коста Андреев). Видяхме се с адаша Коста, запознахме се и... веднага станахме приятели. Нищо, че той бе две години по-голям от мен и вече се заглеждаше по момите на селото. Близко

трийсет дни бяхме неразделни. Бродехме по горите и ливадите. Гонехме птици и змии. Изобщо щастливи детски години, които помня и до ден-днешен с умиление.

— — —
Следващите години пътищата ни се разделиха. Той учи в Харманли, аз в Хасково. Той следва в Москва, аз в Харков. Той завърши журналистика, аз строително инженерство.

После отново съдбата пожела да бъдем разделени в житейския си път. И така до 1984 г., когато Коста Андреев беше вече изграден общественик, политик, депутат, издател, публицист. Моя милост по това време беше зам.-министър на строежите. Новата сграда на министерството на ул. "Кирил и Методий" бе само на 400 метра от редакцията на в. "Кооперативно село", чийто основател и главен редактор бе Коста Андреев. И тук, в сградата на "Кооперативно село" съдбата отново ни събра.

Започнаха много и дълги срещи на откровения. Обсъждахме ситуацията в България, в Съветския съюз. Но най-вече говорехме за Тракия и съвременните измерения на тракийската кауза.

По това време Политбюро на БКП бе закрило тракийската организация. Тя мъждукаше като клубове към Отечествения фронт в 15-20 окръжни града, в т.ч. и в София.

В един от разговорите ни с Коста през 1988 г. споделих, че ми се предлага да възглавя клуб "Тракия" в София (останките от голямото Софийско тракийско дружество). Той изцяло подкрепи тази идея и ме посъветва, че основната ми цел трябва да бъде възстановяването на тракийската организация и възраждането на тракийската кауза.

Избраха ме за председател на Софийския клуб "Тракия" през 1989 г. и на 10 януари 1990 г. заедно с представителите на 18 оцелели тракийски дружества възстановихме органи-

зацията под името Съюз на тракийските културно-просветни дружества. Аз бях избран за негов председател.

С Коста Андреев продължихме да се срещаме. И отново основната тема на разговорите ни бе Тракия, тракийската организация, тракийската кауза. Стотици бяха въпросите, върху които разсъждавахме. Не всички се помнят вече. Но има някои от съществено значение за развитието на организацията. Те не се забравят. Ще спомена някои от тях, в които Коста се изявяваше като истински тракиец патриот и ръководител родолюбец.

Беше трудната 1992 г. ”Демократите” бяха на власт. Тяхната цел бе да превземат всички структури в страната и държавни, и обществени, в т.ч. и СТКПД. Ние не се поддадохме на провокациите им. И те започнаха яростна кампания срещу ръководителите на съюза и нейния председател. Във в. ”Демокрация” се пишеха какви ли не измишльотини за организацията. Пишеха, публикуваха и предаваха на... прокуратурата! Срещу председателя бяха заведени 12 досъдебни преписки и ако беше признат за виновен, щеше да получи сумарно 80 години затвор. Но ние бяхме невинни и честни! И ”синият” балон се спуска! Следствието ни призна за невинни и всички преписки бяха прекратени.

”Демократите” не мирясаха. Искаха да постигнат своето. И техни представители, депутати, се появиха на конгреса на тракийската организация в Хасково през 1992 г., когато я преименувахме в Съюз на тракийските дружества в България. Дойдоха, макар и неканени. Преди това бяха обърнали на своя страна председателя на Контролната комисия и главен редактор на в. ”Тракия”. Дадохме им думата. Говореха нелепости и делегатите ги освиркаха и те напуснаха конгреса. Тракийци вече бяхме по-сплотени, по-единни. Трябваше след конгреса

да продължим без прекъсване издаването на в. ”Тракия”. (На конгреса предишният главен редактор на вестника бе изгонен от тракийската организация.)

Коста Андреев се притече на помощ и в тази трудна ситуация. Той заяви, че става редовен сътрудник на вестника и предложи за главен редактор Никола Инджов. Поредният брой на вестника излезе съгласно графика. Вестникът продължи без прекъсване и по-нататък. Така Никола Инджов стъпи за първи път в тракийската организация. Коста удържа на думата си и стана редовен сътрудник на вестника. По страниците му се появиха негови статии, есета, разкази, посветени на Тракия.

— — —
Нашите срещи не просто продължиха, а и станаха по-чести. Обсъждахме приоритетни цели, бъдещето на организацията. Една от главните ни теми бе каква да бъде организацията - само бежанска или съвременна патриотична? Решихме, че тя трябва и да запази бежанския си характер, и да защитава богатото тракийско историческо и културно наследство, но бяхме единодушни, че организацията трябва да има и съвременни цели и идеали с поглед към бъдещето. Това можеше да се постигне чрез развиване и укрепване на добросъседските отношения на Балканския полуостров и главно със славянските и християнски народи, с които да се живее в мир, доверие и добросъседство, без промяна на границите; както и чрез приобщаване на България към европейските структури, чрез приемането и в Европейската общност, чиито цели и принципи в това отношение са близки до нашите възжелания. Ето защо бе важно тракийската организация да подкрепя всички действия и управляващи среди, които работят за приемането на България в Европейския съюз.

Постепенно, въпреки съпротивата на възрастното поко-

ление, тези идеи и за съвременен облик на организацията ставаха близки на много тракийци. Така се стигна до приемането им като стратегически цели на конгресите през 1995 г. в Стара Загора и най-вече на конгреса във Варна през 1998 г.

— — —
Във връзка с европейската ориентация на СТДБ ще спомена много важна среща през 1992 г., на която присъстваха и Коста Андреев, и тогавашният главен секретар на съюза Георги Димитров. Обсъждахме честването на 80-годишнината от разорението на тракийските българи през 1913 г. и мащабна реконструкция на паметника край Маджарово. Искахме да изградим стойностен мемориал. Решихме (естествено след много срещи и обсъждания преди това) паметникът да се доизгради като пантеон. Да се построи параклис в памет на избитите от турците на това място близо 2 хиляди жени, деца и старци.

На една от тези срещи, на която бяхме с Коста Андреев, присъстваше и Марин Делчев, журналист от Хасково. Той ни представи българина Иван Добромир, скулптор в Австрия. Скулпторът пък, от своя страна, ни показа проекти (всичките авангардни) за паметници на Капитан Петко Войвода и други тракийски герои. В разговора ни възникна идеята за съвременен паметник на територията на мемориала в Маджарово в духа на идеите за мир, доверие и добросъседство, без промяна на границите, но за свободно движение на хората в разпокъсана Тракия. Марин Делчев неочаквано предложи Иван Добромир да направи паметник ”Тракия без граници”. Страхотна идея! С Коста я подкрепихме веднага.

Така пред 1992 г. за първи път прозвучаха думите ”Тракия без граници”. И през 1993 г. в реконструирания и разширен мемориал край Маджарово вече се появи нов паметник. На челната му фасада стои надписът ”ТРАКИЯ БЕЗ ГРАНИЦИ”.

С други думи, построихме паметник ”Тракия без граници”, без конгресът още да е приел тази идея за стратегическа цел. Тъй или иначе, в разговорите ни с Коста Андреев, тя се утвърди като такава. Но си оставаше все още само политически лозунг във въздуха. Предложих му да разработим конкретна програма с конкретни идеи и предложения за нейното практическо реализиране. Коста подкрепи изцяло идеята, която според него представляваше развитие на съвременния облик на тракийската организация. По-късно с Националния център за териториално развитие разработихме проекта ”Интеграция на Тракия в рамките на ЕС”. Обсъдихме го на уникален форум в Стара Загора през 2006 г. заедно българи, гърци и турци с участието на президента Георги Първанов. Прие се единодушно предложението на гръцкия представител, ръководителя на Асоциацията на общините в Западна Тракия, разработката да се допълни и с ”Еврорегион ”Тракия”. Пълната разработка бе утвърдена през 2006 г. на конгреса на СТДБ в Бургас. После и бе записана в Устава на СТДБ като стратегическа цел на тракийската организация. Коста Андреев присъства и на конференцията в Стара Загора, и на конгреса в Бургас.

През 2006 г. предстояха президентски избори. Обсъждахме ги задълбочено. И тогава се роди идеята Съюзът на тракийските дружества в България да издигне кандидатурата на президента Георги Първанов за втори мандат. Заедно с Петра Мечева убедихме делегатите на конференцията в Стара Загора да приемат такова решение. Разбира се, това стана и чрез аргументираните изказвания на Коста Андреев и Петра Мечева от трибуната на форума.

Твърде много са срещите и разговорите ни с Коста Андреев, които имат съществен принос за развитието на На-

ционалното тракийско движение. Искам обаче да спомена и за друго голямо тракийско дело на Коста Андреев – неговите романи и разкази, посветени на Тракия, на тракийци и тракийската кауза. С Коста и Елена Алекова измислихме и библиотека ”Тракия без граници” като съвместно издание на СТДБ и ИК ”Христо Ботев”, чийто управител по това време беше Красин Кръстев, също потомък на тракийски бежанци. Първата книга в тази поредица бе романът на Коста Андреев ”Круша дивачка” (2005 г.).

Животът, уви, е жесток. Страшната и коварна болест по-валяше снажното тяло на Коста Андреев. Нашите срещи продължаваха. Но на тях се чуваше и вопълът на Коста: ”Боли, много боли!”. И отново болкоуспокоителните хапчета...

Неговите близки чувствахме приближаващия край. И тогава с Елена Алекова решихме да поведем Коста по неговите места – Хасково, Харманли, Долни Главанак и естествено Малко Брягово, където имаше голяма земяческа среща и събор. В Малко Брягово Коста срещна първата си любов. Там и го наградих със златния медал ”Капитан Петко Войвода”. Там Коста игра и последното хоро в живота си.

Това, което никога няма да забравя, е неговото прощаване с родната земя, с родния дом, макар и несъществуващ вече. Няма да забравя и песните, които той и Елена пяха от родното му село до София.

Величав, несломим дух!

Така в с. Малко Брягово бе последната ми среща с Коста Андреев, както и първата – през далечната 1945 г.

Отиде си от нас, но и остана с нас един голям тракиец, родолюбец, патриот, защитник на тракийската кауза, съзидател и крепител на Националното тракийско движение и тракийската организация. И един голям човек!